

Asr-ý Saadetten Günümüze Diyalog - 2.Bölüm - Kur'aný Kerimde Diyalog

Kur'an- Kerimde Diyalog:

Ýslam dininin Ana Kaynađý olan Kur'an-ý Kerime göre, Allah insanları ancak ve ancak kendisine kul olsunlar diye yaratmýştır.(Zariyat,56) . Ybn-i Abbas (R.A.) bu Ayetin Tefsirinde derki, Allah'a kulluktan; kast edilen, Allah'ın bilinmesi, tanınması, yani iman edilmesidir. Peki, Diyalog olmadan, karýlýklı fikir alýp-veriþleri olmadan, konuşmadan bahse konu Allah'ın tanıtılması nasıl olacakki?

Kur'an-ý Kerimi aslında bir Diyalog Kitabý desek, herhalde yanlýp bir tesbitte bulunmuþ olmayız. Bazý hususi haller müstesna, Kur'an hep barýþý, musamahayý ve yumuþak davranmayı bir mümin vasfý olarak zikreder.

- Efendimiz (SAV) için: "Sen yalnızca Allah'ın rahmeti sayesinde onlara yumuþak davrandın. Eđer katý yürekli biri olsaydı kesinlikle etrafından dađýlýp gitmişlerdi.(Ali Ýmran, 159)

- Hz.Ýbrahim (AS) için: Þüphesiz Ýbrahim, çok içli, yumuþak huylu bir kişiydi (Tevbe,114)

- Hz.Þuayb (AS) için: "Oysa sen gerçekten yumuþak huylu ve akıly başýnda bir adamsın. (Hud,87)

- Hz.Musa (AS) 'mý, Firavuna gönderirken: "Ona yumuþak söz söyleyin. Belki öđüt alır, yahut korkar." (Taha 44)

Diyalodu mümkün olmadıđý durumlarda, mukatele (Savap) devreye girmekle beraber, mukatele esnasında bile düþmanınız s teklif ediyorsa, barýþın esas olduğunu yine Kur'aný Kerim emretmektedir:

- Eđer onlar sizden uzak durur, sizinle savapmayıp size barýþ teklif ederlerse; Allah, onlara saldırmak için size bir yol (yetki) vermemiştir.(Nisa,90)

- Eđer onlar barýþa yanabýrlarsa sen de ona yanap ve Allah'a tevekkül et (Enfal,61)

Tüm bu hakikatler Kur'an tarafından dile getirilirken, Ýslamý barýþ ve müsamahadan yoksun muþ gibi göstermek, en haf deyim ile kur'aný bilmemenin göstergesidir.

Diyalodu emreden Ayeti Kerimeler:

1-) De ki: Ey kitap ehli! Sizinle bizim aramızda ortak olan bir söze geliniz. Allah'tan başkasına kulluk etmeyelim, O'na hiçbir þeyi eþ tutmayalım ve Allah'ý bırakıp da kimimiz kimimizi ilâhlaştırmasın. Eđer onlar yine yüz çevirirlerse, deyin ki: 'Þahit olun biz müslümanlarız'. (Ali Ýmran,64)

Bu Ayeti Kerime açık bir þekilde: "gelin" diyor! Neye gelinmesini istiyor Kur'an? "Ey Ehl-i Kitab! Sizi çağırđým, davet ettiđim þeyler, sizin bilmediđiniz þeyler deđil. Tam tersine bildiđiniz, ünsiyet ettiđiniz ve bizden çok karýýlaþýpta, þimdi unutup olabileceđiniz veya yanlýp hatýrladýđınız þeyler" olabilir. Kur'anın þu ince uslubuna Ayeti Kerimede geþen "Sevaün" (sizinle bizim aramızda aynı olan kelimeye) kelimesinde bu Diyalodu görmemek, hissetmemek mümkün mü? Kur'anın þu Teblið stratejisine hayran kalmamak mümkün mü?

2-) "Ýçlerinden zulmedenleri bir yana, ehl-i kitapla ancak, en güzel yoldan mücadele edin ve deyin ki: 'Bize indirilene de, size indirilene de iman ettik. Bizim ilâhımız da, sizin ilâhınız da birdir ve biz O'na teslim olmuþuzdur.' (Ankebut,46)

Yine, uslub ve teblið stratejisi bakımýndan ciltlerle eser yazýlsa seza bir yaklaþıma bakýnki, en güzel yol ile münazara tavsiye

edilirken, “ bize indirilene de, size indirilene de iman ettik” diyor! Yani Ehl-i Kitabı rencide etmeden, mümine yakıbyr bir uslub ile bir Köprü kurulmasını istiyor! Ancak, kibirlilik taslayan zalimler müstesna, zira o zaman hallerine uygun beki müdafaa yapmak vacip olur.”Nush ile yola gelmeyi emeli tekdir -Tekdir ile uslanmayanın hakkı kötektir.” (9)

3-) “Allah, sizinle din uğrunda savaşmayan ve sizi yurtlarınızdán ykarmayanlara iyilik yapmanızı ve onlara adil davranmanızı yasaklamaz.” (Mümtehine, 8)

Bu Ayetin nazil olduğu dönem, Müslümanlarla Mekke mübriklerinin ilipkilerinin son derece gergin olduğu bir dönemdir. Buna rağın inanmayanlara iyiliği, insaf ve adaleti emretmesi dikkate değerdir. Bu Ayetin inmesi ile alakalı olarak, Hz.Ebubekir (R.A.) kızy, Hz.Esma’nın mübrike (Allah’a ğirk koşan) olan analığı, Mekke’den Medine’ye gelip kendisiyle görü istemesi sonucu, Efendimiz (SAV) ’den bu konuda görüp isteyince , bahse konu Ayet-i Kerime nazil olur ve görüpmenin ötesinde, ona iyilikte bile bulunmasını herhangi bir mahzurunun olmadığı ifade edilmiştir. (10)

Müslümanlara düpmanlık yapmayan, inançlarına saygılı olan gayrimüslimlerekarşı, onlara iyilik yapılmasa bile düpmanlık yap adaleli davranmak , adaletin gereğidir. Fakat müslümanlara karşı düpmanlıklarını sürdürenler ile düpmanlık yapmayanları ay koymak da adaletsizliktir. (11)

4-) Allah'a ibadet edin ve O'na hiçbir şeyi ortak koşmayın. Sonra anaya, babaya, akrabaya, yetimlere, yoksullara, akraba olan komşulara, yakın komşulara, yanında bulunan arkadaşına, yolda kalanlara, sahip olduğunuz kölelere iyilik edin. Ğüphesiz Allah, kibirlenen ve övünen kimseyi sevmez. (Nisa,36)

Ayeti Kerimede geen Allah’a hiçbirşeyi ortak koşmayıp samimiyet ile ibadet etmek sonra, anne-babaya, akrabalara, yetimlere, yoksullara iyilik etmek sonra akraba olan komşuya ve sonrada uzak olan –akraba olmayan komşuyu kast etmektedir. Ypte burada, merhum Elmalı Hamdi Yazır bo kuya aıkoşk getirirken bir Hadis-i Berife hatırlatıyor:

Komşu üç kısma ayrıılır. Birisinin üç hakkı vardır; komşuluk hakkı, yakınlık hakkı ve Ýslâmiyet hakkı. Ýkincisinin iki hakkı vardır; komşuluk hakkı ve Ýslâmiyet hakkı. Üçüncüsünün bir hakkı vardır; komşuluk hakkı ki bu kitap ehlinde ve Allah'a ğirk koşan komşudur.' Demekki, komşu Hristiyan ya da yahudide olsa, ona da iyilik yapmak bir komşuluk hakkıdır. Müslüman olmamaları onları düp görmemizi gerektirmez. Yeterki, alenen Ýslama düpmanlık etmemiş olsun!

5-) Ey iman edenler! Eplerinizden ve çocuklarınızdan size düpman olanlar da vardır. Onlardan sakının. Ama affeder, kusurları bağlarına kakmaz, hoş görür ve bağıplarsanız, bilin ki Allah çok bağıplayan çok merhamet edendir. (Teğabün,14)

Yine merhum Elmalı Hanmdi Yazır bu Ayet-i Kerimenin tefsirinde Tirmizi, Hakim, Ýbn-ü Cerir ve daha başkalarından Ýbnü Abbas'tan şöyle rivayet ettiklerini bildiriyor: 'Bu âyeti bazı Mekkeliler hakkında nazil olmuştur ki, onlar müslüman olmuştur ve Medine'ye Peygamber (s.a.v) 'in yanına gitmek istemişlerdi. Hanımları ve çocukları da onları bırakmaya razı olmadılar. Sonra kalkıp Resulullah'a geldiklerinde insanların din bilgileri kavramıp olduklarını görünce zevcelerine ve çocuklarına ceza vermeyi düpündüler. Bunun üzerine Allah Teâlâ bu âyeti indirdi. Elmalı özetle şöyle devam ediyor: “Ezvacınızdan, yani eplerinizden çocuklarınızdan size bir düpman vardır. Kadın ve çocuklardan oluşan ailelerinizin tamamı değilse de içlerinden bazıları; yani kadın, bazı çocuk veya bazı kadınla çocuklardan tepekül eden bir takım, size bilerek veya bilmeyerek bir nevi düpmandır. B beraber sakınacağız diye tazyik edip de şıkmamalı, her kusurlarına aldırmamalıdır. Ve eđer affederseniz yani affetmek hakkı olup tarafınızdan affı mümkün olan suçlarını bağıplarsanız -ki bunlar, size karşı yapılan ve başkalarını ilgilendirmeyen düny yahut da din konularında olup da tevbe ettikleri suçları affeder yüzlerine vurmaz, başlarına kakmaz ve ayıplarını, eksikliklerini örter, müsamaha gösterirseniz, Ğüphesiz Allah da gafurdur rahîmdir. O da sizin günahlarınızı rahmetiyle bağıplar.”

Diyebilirizki, müslüman olmamasına rağın kendi epiniz ve çocuklarınızdan size düpman olanlara bile,onları kazanma adına affetmeniz, onlara bu noktadan müsamaha ile bakmanız, sizin içi daha hayırlıdır!

6-) (Ey Muhammed!) Ýman edenlere söyle: Allah'ın cezalandıracağı günlerin geleceğini ummayanları pimdilik bağıplarsınlar. Ç her kavmi kazandılarıyla cezalandıracaktır.(Casiye,14)

Yine Elmalı Hamdi merhum özetle şıyile demektedir: “Ýmân edenlere söyle: Allah'ın (kâfirleri cezalandırıp müminlere vereceği) günlerinin geleceğini ummayanları bağıplarsınlar. Âyette kastedilen, gerektiğinde savaşmayı yasaklamak değil, kibise bayağı kavgaları yasaklamaktır. Bundan dolayı savaşı emreden ayetlerle bu âyetin nesh edilmesi (hükümsüz kıyınması) gere

Dolaysıyla, bağıplamak her zaman bir esastır!

7-) Sana (gerekli) bilgi geldikten sonra artık kim bu konuda seninle tartıpacak olursa, de ki: 'Gelin, oğullarımızı ve oğullarınızı kadınlarımızı ve kadınlarınızı, kendimizi ve kendinizi adıralım, sonra da lanetlepelim; Allah'ın lanetinin yalancılar olmasını

dileyelim'. (Ali Ýmran,61)

Bu Ayet-i Kerimeye Mübahele Ayeti denir. Mübahele:”Hangi taraf yalancı ise Allah’ın ona lanet etmesini bütün kalbiyle istemek” demektir. Hicri 9.yılda Necran Hristiyanları'nı temsil eden 70 kişilik heyet, başlarında dini ve dünyevi liderleri Âkıb Abdu'l-Mesih ile beraber Medineye gelip tartışıyorlardı. Medine’de var olan bir İslam site devletine raðmen Efendimiz (SAV) onları muhabat kabul ediyor ve Teblið yapıyordu. Delilden anlamamaları karşısında Efendimiz (SAV) mübaheleyi teklif edince, düþünmek için mühlet istediler. Bunu kendileri için tehlikeli bulup kabul etmediklerini bildirmek üzere Efendimiz (SAV) yanına geldiklerinde baktıkları, O (SAV) Hz.Hüseyin’i kucağına almayı, Hz.Hasan’ın elinden tutmayı, Hz.Fatıma ve Hz.Ali’yi arkasına almayı ve “Ben dua edince sizde Amin dersiniz” diyordu. Heyet Başkaný mübaheleyi kabul etmeyip cizye vererek İslam hakimiyeti altında yapamayacak benimsediklerini bildirmişler, Allah Resulü de onlara, kendilerine verilen hakları ve yükümlülüklerini bildiren bir emanname yazılması emretmiştir. Yani, Efendimiz (SAV) Kur’anın bu emrini yerine getirirken yine Diyalog diyor ve bir Teblið aracı olarak önce insan kazanmayı yeðliyordu!

8-) Bir zamanlar Rabb'in meleklerle: 'Ben yeryüzünde bir halife yaratacağım' demişti. (Melekler) : 'A! .. Orada bozgunculuk yapacak ve kan dökecek birisini mi yaratacağın? Oysa biz seni överek tesbih ediyor ve seni takdis ediyoruz' dediler. (Rabb'in) : 'Ben sizin bilmediklerinizi bilirim.' dedi. Ve Âdem'e isimlerin hepsini öğretti, sonra onları meleklerle gösterip: 'Haydi davanızda sadıksanız bana bunları isimleriyle haber verin.' dedi. Dediler ki: 'Yücesin sen (ya Rab!) . Bizim, senin bize öğrettiğinden başka bir bilgimiz yoktur. Pühesiz sen bilensin, hakimsin'. (Bakara 30-32)

Bu Ayeti Kerimeler, Allah ile Melekler arasında geçen bir Diyalogu bahsediyor ve insanın yaratılışından önce Diyalogu anlatıyor!

9-) “Kitap ehlinde öylesi vardır ki, ona yüklerle mal emanet etsen, onu sana eksiksiz iade eder. Fakat öylesi de vardır ki, ona bir dinar emanet etsen, tepesine dikilip durmadıkça onu sana iade etmez.” (Ali Ýmran,75)

ve

Ehl-i Kitabın hepsi bir deðildirler. Kitap ehli içinde doğruluk üzere bulunan bir ümmet (topluluk) vardır ki, gecenin saatlerinde onlar secdeye kapanarak Allah'ın âyetlerini okurlar.(Ali Ýmran,113)

Allah, bu Ayeti Kerime ile Ehl-i Kitabın bir olmadığını, aralarında güvenilir ve samimi olanların varlığından bahsederek, bu zür Allah katında bir deðer kesbettiğini beyan ederek, yukarıdaki diğeri Ayeti Kerimeleri teyit etmektedir.

10-) Ey Peygamber! Rabbinden sana indirileni Teblið et. Eðer bunu yapmazsan onun verdiði peygamberlik görevini yerine getirmemiş olursun. (Maide,67)

Ey Muhammed! Eðer yüz çevirirlerse, artık sana düþen açık bir Tebliðden ibarettir (Nahl,82)

Peygamberin üzerine düþen ancak Tebliðdir. Allah sizin açıkladığınızı da, gizlediğinizi de bilir. (Maide,99)

gibi ”yi açıklayın Ayeti Kerimelerde, Kur’an-ı Kerim, İslamı bilmeyen veya düþman olan kitlelere Peygamberlerin yegane görevlerininin İslamı anlatmak olduğunu, bunu yaparken yine yukarıda bahse konu Ayetlerde beyan edildiği üzere davet ederek, yumuşak bir üslup ile yapılması gerektiğini teyit etmektedir.

11-) Kendilerine kitap verilenlerden oldukları halde ne Allah'a, ne ahiret gününe inanmayan, Allah'ın ve Resulünün haram kıldığı haram tanımayan ve hak dini din edinmeyen kimselere alçalmış oldukları halde elden cizye verecekleri hale gelinceye kadar savaş yapın. (Tevbe,29)

Kur’an'ın Kerim kendi mesajını kabul etmeyenlere musamahalı davranmayı ve cizye karşılığında kendi dini yaptıklarına Hakkı verilmştir. Cizye, sadece Ehl-i Kitabtan alınan bir nevi bağvergisidir. Bu vergi mübriklerden alınmaz, ve Kitap ehlinde bir kişi iman edip mümin olunca, ondan bu vergi muaf olur idi. (13)

12-) Bugün size iyi ve temiz peyler helal kıldık. Kendilerine kitap verilenlerin yiyecekleri size helal oldu gibi, sizin yiyeceğiniz de onlara helâldir.(Maide,5)

İslam Uleması, hernekadar kesim konusunda temkinli davranılması gerektiğini, (Bakara,173) göre Allah’tan başkasının adına kesilirse, mesela Hz.İsa’nın adına, yenmeyeceği konusunda hemfikirsede, bu partlar dâhilinde mübrikin kesilen etini yenmezken, Ehl-i Kitabınkinin yenmesi, Ehl-i Kitab’a Kur’an'ın bir musamahasıdır.

13-) Ve müminlerden iffetli hür kadınlar ve sizden önce kendilerine kitap verilenlerden namuslu ve hür kadınlar, namuslu bir şekilde mehriplerini ödemişlerdir, size helâldir.(Maide,5)

Kitap Ehline gösterilen bir başka musamaha da onların kadınları ile Müslüman erkeklerin evlenebilecekleri konusudur! Bu konuda yine mübrik kadınlar ile evlenilmesi haramdır. (Bakara,221) . Bu konuda Efendimiz (SAV) “in: “ Ehl-i Kitabın kadınları ile evlenmenizde bir sakınca yoktur, ancak Hristiyan arablarının ile evlenmeyiniz” (14) Burda, Efendimiz (SAV) aslen putpereset oldukları halde, Ehl-i Kitaba tanına ayrıcalıklardan faydalanmak için bu bemsiyenin altında görünen kipleri kastetmiş ve onların nikahını haram saymıştır.

14-)"Muhakkak siz, malınızda ve canınızda imtihan olunacaksınız ve sizden önce kendilerine kitap verilmiş olanlardan ve Allah'a ortak koşanlardan pek çok incitici sözler işiteceksiniz. Eğer sabreder ve takvaya sarılırsanız, işte bu, uğruna azim ve s edilmeye değer işlerdendir" (Al-i Ýmran 186). Rab Teala bir başka ayet-i kerimede de böyle buyurmuştur: "Kitap ehlinde çođu, imanınızdan sonra sizi tekrar inkara döndürmek isterler. Bu, kendilerine hak iyice belli olduktan sonra nefislerinde duydukları kıskançlık yüzündendir. Allah'ın emri gelinceye kadar onlara aldırıp etmeyin ve onların kınamayın. Muhakkak ki, Allah her şey hakkıyla kadirdir" (Bakara 109). Resulullah (sa), Allah'ın buradaki emrini afla te'vil ediyordu.(15)

Sonuç olarak görmekteyiz ki ; pek çok Ayet-i Kerime Ehl-i Kitab ile Diyalog kurmayı tavsiyeden öte emretmektedir.

(9) Elmalı Hamdi Yazır, Ankebut,46 Tefsiri

(10) Ýbn-i Kesir, Tefsir-ul Kur'anil Azim, bahse konu Ayetin tefsiri.; Buhari,Hibe 29, Ebu Davut, Zekat 34.

(11) Mevdudi, Tefhimul Kur'an, VI,221

(12) El-Münazi, et-Teytir, I,492; Kenzü'l-Ummal, IX, 51 (No:24891)

(13) Schact, Prof.Dr.Josep: Ýslam Hukuku'na Giriş, Ankara 1977, s.139

(14) Abdurrezzak, Musannaf, h.no. 10056, IV,78

(15) Buhari, Cihad 127, Tefsir, Al-i Ýmran 15, Marda 15, Libas 98, Edeb 115, Ýsti'zan 20; Müslim, Cihad 116, (1798)